

ється особливим чином – через поняттєві асоціації актуалізованого значення з базовим значенням даного мовного знака.

Коротко проаналізувавши типологію вмотивованості антонімічних одиниць, можна зробити висновок про те, що антоніми, як і будь-які номінативні одиниці, вмотивовані як психологічно, так і лінгвістично. Враховуючи тісний взаємозв'язок і деяку розмитість між семантичним та морфологічним типами вмотивованості, доцільно об'єднати їх в один тип – семантико-морфологічну вмотивованість, яка всебічно характеризує структурно-семантичні особливості словотвірної архітекτονіки антонімічних мовних одиниць.

Імпліцитна мотивація є визначальною рисою здебільшого антонімів несистемного, оказіонального характеру. Інтерпретація антонімічного змісту таких одиниць передбачає врахування не лише їх формальної та семантичної сторони, а й їх інтенціональних характеристик. Адекватне сприйняття антонімічного змісту у даному разі спирається на знання не лише мовного, а й позамовного характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блинова О.И. Явления мотивации слов. Лексикологический аспект. – Томск: Изд-во Томск. ун-та, 1984. –191с.
2. Гак В.Г. Языковые преобразования. – М.: Языки русской культуры, 1998. – 763 с.
3. Гельблү Я.И. К истории возникновения антонимических отношений (в немецком языке). – Башк. ун-т. – вып.28. – №11/15, 1969. – с.72-78.
4. Лакофф Дж. Мышление в зеркале классификаторов // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1988. – С. 12-52.
5. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н.Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990.–685 с.

УДК 811.111'373.7

Остафійчук О.Д.
(Миколаїв, Україна)

ФУНКЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ОНОМАСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

У статті розглядаються функціональні особливості власних імен у складі фразеологізмів англійської мови. Визначається значення ономастичного компонента. Значення власних імен у складі фразеологічних одиниць характеризується в межах лінгвокраїнознавчого підходу до значення слів. З'ясовується національна специфіка власних імен у фразеологічних одиницях англійської мови.

Ключові слова: функція, внутрішня форма, функціональна специфіка, фразеологізм, лінгвокраїнознавчий підхід, власні імена.

Статья посвящена изучению функциональных особенностей имен собственных в составе фразеологизмов английского языка. Определяется значение ономастического компонента. Значение имен собственных в составе фразеологических единиц английского языка характеризуется на основе лингвострановедческой теории значения слов. Выясняется национальная специфика имен собственных во фразеологических единицах английского языка.

Ключевые слова: *функция, внутренняя форма, функциональная специфика, фразеологизм, лингвострановедческий подход, имена собственные.*

The article deals with the investigation of the functional specific features of the proper names as a constituent part of the English idioms. The meaning of the proper names is defined. The semantics of proper names can be defined within the frame of the linguistic studies theory. The national specific features of the proper names in the English idioms are identified.

Key words: *function, internal form, functional specific features, idiom, linguistic area studies theory, proper names.*

Увага дослідників зосереджується на визначенні взаємовпливу мови і культури, виявленні національних культурно-мовних особливостей як через порівняння різних мов, так і на прикладі однієї мови.

Взаємозв'язок мови і культури є специфічним для кожного народу, країни, тобто він має свій особистий національний характер. Кожна мова має свою картину світу і кожна людина організовує зміст висловлювання відповідно до цієї картини, що є зафіксованим у мові. В.А. Маслова зауважує, що картина світу – це результат переробки інформації про людину та її оточення [1].

Однією з форм вербалізації особливостей національного характеру є фразеологічні одиниці (далі ФО) [2]. ФО органічно пов'язані з живим мовленням, як закінчені думки і вдалі спостереження, які активно функціонують і заслуговують на різнопрофільне дослідження. Національно-культурна специфіка одиниць різних рівнів мови аналізувалася в роботах Б.М. Ажнюка, Є.М. Верещагіна, Р.П. Зорівчак, В.Г. Костомарова, О.О. Селіванової, Г.Д. Томахіна, та ін.

Незважаючи на численні праці дослідників, які приділяють увагу багатьом аспектам вивчення фразеологізмів, нез'ясованим достатньо залишається функціональний аспект цих мовних одиниць.

Встановлення функціональних особливостей досліджуваних одиниць з урахуванням лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників є важливим у плані подальшого вивчення ФО у мовленнєвому аспекті. „Культурна роль фразеології будь-якої мови полягає в тому, що вона широко використовує й обіграє культурно значущі для своїх носіїв матеріальні й духовні реалії й цінності” [3: 138].

Вибір ФО з ономастичним компонентом пояснюється тим, що ці мовні одиниці містять компоненти, які відображають національні особливості сприйняття реальності і механізми їхньої вербалізації. Аналіз такого типу дозволяє інтерпретувати національно-культурну специфіку образного світосприйняття певного народу.

ФО пов'язані з повсякденним життям людей, звичками, традиціями, почуттями, поведінкою, історичними подіями, що відтворює антропоцентричний характер фразеології. Отже, фразеологічні одиниці з ономастичним компонентом займають важливе місце у мовній картині світу носіїв різних мов.

Значення ФО може підлягати інтерпретації, своєрідного співвіднесення з мисленевою діяльністю носія мови в певному мовному середовищі. Онім, як компонент фразеологічних одиниць, є носієм національно-культурної інформації.

Мова відображає у всіх своїх одиницях культуру народу, разом з тим існують такі, які відображають не універсальні, а специфічні характеристики матеріального і духовного життя народу, ці одиниці у концентрованому вигляді несуть країнознавчу інформацію. У мові закріплені знання про світ, куди неодмінно вплітається національно-культурний досвід конкретної мовної спільноти.

Природа значення фразеологічних одиниць тісно пов'язана з фоновими знаннями носія мови, з практичним досвідом особистості, з культурно-історичними традиціями народу, який говорить цією мовою. Фразеологічний склад мови – це дзеркало, в якому лінгвокультурна спільнота ідентифікує своє національне самоусвідомлення, саме фразеологізми як би нав'язують носіям мови особливе бачення світу, ситуацій. У внутрішній формі більшості фразеологізмів містяться такі смисли, які надають їм національно-культурний колорит. Будь-який фразеологізм – це текст, тобто охоронець культурної інформації.

Фразеологічний компонент мови не тільки відтворює елементи і риси культурно-національного світосприйняття, але й ф о р м у є їх. І кожний фразеологізм, якщо він містить культурну конотацію, робить свій внесок до загальної мозаїчної картини національної культури.

Як зазначає С.К. Мисик культура розуміється як “своєрідний текст, знакова система, певним чином організований дискурс” [4: 124] і тому їй, як будь-якому тексту притаманна когнітивна функція, яка спрямована на пізнання світу, накопичення та збереження знань з метою їх залучення до активного використання в межах того чи іншого оточення.

Власні імена як мовні одиниці зі своїми значеннєвими особливостями – коли є безпосередній зв'язок з одиничним денотатом, котрий у свою чергу є невід'ємною одиницею певного культурного простору – є найбільш яскравими компонентами культури. Систематика власних імен відображає досить важливі сфери людської діяльності, об'єкти людських інтересів.

“Найчисленнішим і найрізноманітнішим за внутрішньою структурою своїх одиниць є розряд фразеологізмів, які включають до свого складу власні імена – оніми” [5: 30]. Б.М. Ажнюк зазначає, що у складі фразеологічних одиниць оніми по-різному виявляють свою основну властивість – назви об'єктів, співвідносні у певні моменти з об'єктами реального чи уявного світу.

Власне ім'я має глибшу інформацію, уточнює і доповнює і надає певних ознак, які розчиняючись у фразеологічній одиниці надають певного поняття, а отже функції. Власне ім'я у складі фразеологічних одиниць підлягає десемантизації, тобто втрачає

свою нормативну функцію ідентифікації та індивідуалізації типу і відображає загальне значення та риси характеру:

Загальне значення:

Every Tom, Dick and Harry – будь-який, звичайна, пересічна людина.

Tom Tailor – кравець.

John Doe (and Richard Roe) – вигаданий позивач (або відповідач) у судовому процесі. Імена фіктивних юридичних осіб, які фігурували в позовах про відбір власності в англійських судах першої половини XIX століття.

Риси характеру:

Jack of both sides – той, хто прислужує і вашим, і нашим.

A Paul Pry – людина, яка пхає всюди свого носа в чужі справи, звідси *to Paul-Pry* – пхати носа в чужі справи, *Paul-Pryism* – надмірна зацікавленість.

Фразеологічна одиниця “містить різні блоки інформації, кожний з яких сприймається і інтерпретується” [6: 164] по-різному, і в результаті інтерпретації формується зміст фразеологічної одиниці.

Власні імена, які входять до складу фразеологічних одиниць, втрачають свою властивість ідентифікації та індивідуалізації і відображають загальне значення.

Адекватне сприйняття таких ФО безпосередньо пов'язане з фоновими знаннями асоціативної ситуації учасниками комунікативного процесу.

Власні імена як компоненти фразеологічних одиниць, функціонуючи в мовленні, вичерпують свої ономастичні функції та перетворюються в загальні назви, що свідчить про безперервну динаміку, властиву всім мовним одиницям, як і самій мовній системі в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маслова В.А. Лингвокультурология. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 208с.
2. Олійник С.В. Оцінні фразеологічні одиниці в англійській та українській мовах: лінгвокогнітивний аспект / дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 / Донецький національний університет. – Донецьк, 2008. – 243 с.
3. Рябцева Н.К. Контрастивная фразеология в культурном контексте // Сб. науч. тр. Моск. гос. лингв. ун-та. Вып. № 444. Актуальные проблемы межкультурной коммуникации. М., 1999. – С.133–142.
4. Мисик С.Г., Мисик І.Г. Власні назви в системі культури// Язык и культура. – 1994. – Часть II – С. 124-126.
5. Ажнюк Б.М. Англійська фразеологія у культурно-етнічному висвітленні. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 30-43.
6. Фразеология в контексте культуры/ отв. ред. В.Н. Телия. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 336 с.